

Sympetrum fonscolombii invasie in Nederland

Michiel van de Weide & KD Dijkstra

Eind mei 1996 verschenen er grote aantallen distelvlinders in Nederland. Het waren veelal wat vaal gekleurde exemplaren wat erop duidt dat ze uit het zuiden van Europa afkomstig zijn. Samen met deze vlinders verscheen er ook een libel die algemeen in de landen rond de Middellandse Zee voorkomt, *Sympetrum fonscolombii*. In dit artikeltje wordt een eerste beeld geschetst van de invasie. Later zal, nadat alle waarnemingen verzameld en gecontroleerd zijn, een uitgebreider artikel geschreven worden.

De eerste waarneming van deze soort werd gedaan op 31 mei, één mannetje net ten westen van Nijmegen (M.v.d. Weide). De determinatie van deze waarneming vond pas achteraf met zekerheid plaats. Op 2 juni werden er ook op andere plaatsen *S. fonscolombii* waargenomen. In de omgeving van Doesburg één mannetje (E.Lam) en ook bij Loosdrecht werd een mannetje waargenomen (Turnhout, 1996). Dit nieuws werd in het circuit gebracht en een week later bleek dat het echt om een invasie ging. Rond en 6 en 7 juni werden er exemplaren gezien van Wierden bij Almelo (R.Ketelaar), via Zeist (K.Goudsmits) tot de duinen van Zuid- en Noord-Holland (K.Mostert, KD.Dijkstra, M.Wasscher). Ook in Drenthe werd er in deze tijd op de Dwingeloosche Heide een vrouwtje *S. fonscolombii* gezien waargenomen (KD.Dijkstra). De noordelijkste waarneming komt van Schiermonnikoog. Hier zagen B. Achterkamp & R. v.d. Haterd een mannetje op 17 juni. Op het bijgeplaatste kaartje is te zien dat er over heel Nederland verspreid waarnemingen zijn gedaan. Opvallend is wel dat er nog geen meldingen uit Noord-Brabant zijn. Indien de invasie uit het zuiden kwam moeten ze hier toch eerder gezien zijn geweest. De eerste waarneming uit Limburg is van 10 juni bij Isabellagriend, 5 mannetjes en één vrouwtje (J.Hermans). Er is nog geen informatie uit België opgevraagd, in Duitsland werd in ieder geval in de omgeving van Hamburg op 7 juni de eerste waarneming verricht (schrift.med. J. Lempert).

De meeste waarnemingen hebben betrekking op mannetjes. Niet zo vreemd omdat deze veel opvallender zijn dan de vaal bruine vrouwtjes. Bovendien vliegen de vrouwtjes weinig boven het water rond maar juist ergens in de vegetatie in de buurt van het water. Alleen bij een paring en bij eiafzettin zijn ze boven het water te zien. Op veel plaatsen is er waargenomen dat de vrouwtjes eitjes afzetten. Hopelijk worden veel van deze plaatsen binnenkort nog eens bezocht! De grootste groep bestond uit 23 exemplaren, 20 mannetjes en 3 vrouwtjes (Wierden, R.Ketelaar). Andere grote groepen waren 13 mannetjes bij de Oostvaardersplassen (F. Bos) en 19 exemplaren boven de Markeplas bij Hengelo (GLD) (E.Lam).

Het biotoop van de soort in Zuid-Europa wordt door Geyskes & Van Tol (1983) omschreven met plassen, moerassen, rijstvelden en andere min of meer eutrofe wateren. Voor Nederland worden vennen en duinplassen genoemd. Ook in 1996 zijn er waarnemingen van vennen en duinplassen maar de meeste waarnemingen komen van het type water zandwinplas. Wateren met stilstaand water, weinig vegetatie, geen schaduw en zandige oevers lijken het voorkeursbiotoop te zijn.

De invasie heeft ook nog een vervolg gekregen in Nederland. Omstreeks de week van 20 augustus werden op verschillende plaatsen in Nederland de eerste vers uitgeslopen *S. fonscolombii* gevonden (diverse waarnemers). Uit de literatuur is maar één locatie bekend van zich voortplantende *S. fonscolombii* in Nederland. In Geyskes & Van Tol (1983) staat dat er in

Libellennieuwsbrief nummer 4 1996

1927 en 1928 bij Nuland een populatie van deze soort aanwezig was. Naast vers uitgevlogen exemplaren is er in de tweede helft van augustus ook nog een afgevlogen adult exemplaar gezien. Bij Echt (Limburg) is op 26 augustus (P. Verbeek) waarschijnlijk het "oudste" exemplaar gezien, deze *S.fonscolombii* zal zeker drie maanden geleefd hebben.

Dit artikel is gebaseerd op de waarnemingen die met een belronde verzameld zijn en het is dus zeker niet compleet. Het verzoek is dan ook om alle waarnemingen van *Sympetrum fonscolombii* naar het Libellenproject te sturen. Biotoopbeschrijvingen zijn daarbij ook welkom. Er zijn al heel wat namen gevallen in de tekst maar nog niet allemaal, waarnemingen van M. Hornman, F. Majoor, R.Geene en M. la Haye zijn ook verwerkt in het kaartje.

*p/aHeidevenstraat 223
6533 TP Nijmegen*

Literatuur

Geyskes, D.C. & J. van Tol, 1983. De libellen van Nederland (Odonata). KNNV, Hoogwoud.

Turnhout, S., 1996. *Sympetrum fonscolombii* nabij Loosdrecht. Libellennieuwsbrief nr.3, 18-19.

1990 1996

Verspreiding

